

Вишивана Б.М.,

кандидат економічних наук,
асистент кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Львівського національного університету
імені Івана Франка

ОЦІНКА ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На основі теорії скінчених антагоністичних ігор розроблено економіко-математичну модель для оцінки експортно-імпоротної діяльності в Україні, що дає змогу визначити найпривабливіші галузі для інвестування.

Economic-mathematics model for estimation of export-import activity in Ukraine is exploited on the basis of finished antagonism game theory. This model enables to define most attractive industries for investing.

Необхідність інтеграції України у світове господарство не викликає жодних заперечень. Це усвідомлюють усі учасники політичного та економічного процесів у країні. Проте її реалізація є надзвичайно складною справою й потребує спеціальних наукових досліджень, розроблення тактики і стратегії входження у світові господарські структури.

Під інвестиційною стратегією, на наш погляд, слід розуміти визначення пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності з урахуванням цілей інвестиційної політики відповідно до можливостей та наявного інвестиційного потенціалу. Стратегія реалізується з допомогою тактики інвестиційної діяльності, що змінюється внаслідок поточних коливань ринкової кон'юнктури.

Вибір стратегії — необхідний етап інвестиційної діяльності для інвестора, реципієнта, інвестиційного банку, фонду й органу державного регулювання, коли враховуються результати середньо- чи довгострокового прогнозування й закладаються основи для розробки бізнес-планів, інвестиційного проектування.

В умовах нестабільної економіки розв'язання стратегічних завдань потребує постійної уваги при реалізації основних функцій інвестиційного процесу, зокрема таких як:

- розробка та своєчасне корегування стратегічних напрямів інвестиційної діяльності в країні, регіоні, в галузі, на підприємстві;
- формування системи цілей інвестиційної діяльності й основних її напрямів на довгостроковий період із визначенням пріоритетних завдань, які необхідно розв'язати в найближчій перспективі;
- прогнозування загальної потреби в інвестиційних ресурсах для реалізації розробленої стратегії на окремих етапах її здійснення, а також визначення можливостей формування власних інвестиційних ресурсів;

© Вишивана Б.М., 2008

- відбір найефективніших інвестиційних програм та проектів, що відповідають інвестиційній стратегії держави, регіону, галузі, фірми;
- розробка стратегічних планів реалізації інвестиційних програм та проектів, регулювання інвестиційного процесу у країні, регіоні, галузі, на підприємстві;
- організація моніторингу реалізації окремих інвестиційних програм і проектів;
- виявлення причин відхилень реалізованих інвестиційних програм та проектів від запланованих термінів, проміжних результатів роботи нових об'єктів і проектної ефективності.

Мистецтво вибору стратегії полягає у правильній оцінці ключових напрямів технологічного перевороту, визначенні перспективних ринкових ніш і концентрації сил та засобів для їх прискореного освоєння, а також у активній підтримці державою інновацій та малого інвестиційного бізнесу. Важливим завданням як керівників організацій — учасників інвестиційної діяльності, так і державних та регіональних органів влади, є розробка та своєчасна зміна типу інвестиційної стратегії, послідовна її реалізація.

На сьогодні єдиним правильним шляхом залишається розвиток внутрішньої сфери виробництва, що передбачає підвищення продуктивності діючих підприємств, створення нових форм виробничих фірм і забезпечення належних умов їхньої діяльності. Цього неможливо досягти без урахування об'єктивних економічних законів. Удосконалення виробничого процесу діючих підприємств, безперечно, передбачає певні зміни умов їхньої діяльності, які визначаються комплексом організаційно-планових заходів, спрямованих на формування стратегії управління розвитком підприємств. При цьому не обійтися без системного підходу до встановлення напрямів розвитку, що вимагає глибокого вивчення різних засобів управління із застосуванням математичного апарату й сучасних комп'ютерних систем підтримки прийняття рішень.

Зупинимося на формуванні експортно-імпоротної стратегії діяльності підприємств, із допомогою якої встановлюють прибутково-видатковий баланс (номенклатуру, асортимент і обсяги реалізації виготовленої продукції). У науковій літературі ця стратегія відома як товарна, або товарно-ресурсна, й дає змогу визначити, в тому числі, яку продукцію і скільки виробляти, як забезпечити її своєчасний збут із достатньою фінансовою вигодою. Отримати відповіді на зазначені питання прагне кожний інвестор, особливо в умовах невизначеності українського ринку, адже так можна знизити ризик прийняття помилкових інвестиційних рішень.

Дослідженням зазначеної проблематики займаються, зокрема, Л. Антонюк, Я. Базилук, М. Бутко, В. Геєць, Б. Губський, М. Денисенко, Я. Жаліло, Н. Крилова, Д. Лук'яненко, А. Пересада.

Питанням теоретико-ігрового моделювання функціонування й розвитку економічних систем в умовах невизначеності, конфлікту та породженого ними

ризикі присвячено багато наукових праць, наприклад таких авторів, як В. Вітлінський, Н. Воробйов, А. Жмуркевич, А. Крушевський, В. Мортіков, В. Юринець. Проте належної оцінки експортно-імпоротної діяльності підприємств України, що дала б змогу визначити найпривабливіші галузі для інвестування в національну економіку, досі не дано.

Перейдемо до моделювання експортно-імпоротної діяльності вітчизняних підприємств. Аналіз свідчить, що в деяких галузях експорт значно перевищує імпорт, а в інших — навпаки, причому така картина, хоч і зі змінами, спостерігається тривалий час.

Виробництво будь-якої продукції має на меті не тільки забезпечення власних потреб, а й отримання певної фінансової вигоди, тобто створення конкретного прибутку від її реалізації, який задовольняв би колектив виробників (власників, акціонерів, кооператорів тощо, тобто загалом інвесторів) і дав можливість фінансувати важливі суспільні програми. Утім, практичний досвід свідчить, що підприємства залежно від виду господарської діяльності можуть робити різний внесок у суспільний добробут. При цьому неврахування тенденцій прибутковості, впливу зайнятості та інших соціально-економічних явищ може призвести до несподіваних негативних наслідків.

Детермінований стан ринку дає змогу більш-менш упевнено вибирати напрями господарської діяльності одного чи сукупності підприємств одного виду економічної діяльності, які гарантували б оптимальний ефект у досягненні поставленої мети й мінімальні затрати¹. Але через певну невизначеність ситуації на ринку таке завдання доцільно подати у вигляді скінченої антагоністичної гри:

$$G = \langle X, Y, H \rangle, \quad (1)$$

де X — множина можливих дій підприємств-експортерів певного виду чи галузі економічної діяльності;

Y — множина можливих дій підприємств-імпортерів певного виду або галузі економічної діяльності;

H — функція корисності.

Процес розв'язування рівнянь скінченої антагоністичної гри полягає в тому, що її учасники незалежно один від одного вибирають відповідно певні чисті стратегії X і Y , унаслідок чого складається ситуація рівноваги. Якщо гра не має ситуації рівноваги в чистих стратегіях, то учасники гри, застосовуючи свої максимінну й мінімаксу чисті стратегії, створюють нестійку ситуацію, коли має місце вибір змішаних стратегій. Оскільки кількість можливих дій кожного учасника гри скінчена, а назви стратегій у загальному випадку не суттєві, то можна припустити²:

¹ Вітлінський В.В. та ін. Економічний ризик: ігрові моделі: Навч. посіб. / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко, А.В. Сігал, Я.С. Наконечний; За ред. д-ра екон. наук, проф. В.В. Вітлінського. — К.: КНЕУ, 2002. — С. 32.

² Юринець В.Є., Жмуркевич А.Є. Вибір стратегії випуску продукції в ринкових умовах // Економіст. — 1998. — № 11. — С. 60–63.

$$X = \{1, 2, \dots, m\}, \quad Y = \{1, 2, \dots, n\}, \quad (2)$$

де m і n — кількість чистих стратегій підприємств-експортерів та підприємств-імпортерів відповідно.

Тоді значення функції H можна подати у вигляді:

$$H = \| h_{ij} \|, \quad 1 \leq i \leq m, \quad 1 \leq j \leq n, \quad (3)$$

в i -у рядку якої послідовно розташовані виграші підприємства-експортера в ситуаціях $(i,1), (i,2), \dots, (i,n)$, а в j -у стовпці розташовані його виграші в ситуаціях $(1,j), (2,j), \dots, (m,j)$.

Припустимо, що на ринку існує n видів економічної діяльності чи галузей, у яких функціонують підприємства-експортери та підприємства-імпортери. Позначимо через d_i дохід, який отримують підприємства i -ї галузі від експортного продажу продукції, а через s_j — витрати, яких зазнають підприємства для забезпечення імпортованих замовлень. Зауважимо, що замість витрат імпортерів надалі будемо використовувати величину відношення доходу до витрат, що не змінює величини співвідношення розрахованих стратегій, бо одержана в цьому випадку матриця виграшів є еквівалентною первісній. Така заміна не впливає на величину розподілу стратегій, але значно спрощує проведення числових розрахунків стратегій. Тоді матриця виграшів H матиме вигляд:

$$H = \begin{pmatrix} d_1 & -s_1 & \dots & -s_1 \\ -s_2 & d_2 & \dots & -s_2 \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ -s_n & -s_n & \dots & d_n \end{pmatrix}. \quad (4)$$

Для знаходження стратегій дещо спростимо матрицю (4). Помножимо перший рядок цієї матриці на число k_1 , другий — на k_2 і так далі, щоб виконувалась умова³:

$$k_1 d_1 = k_2 d_2 = \dots = k_n d_n = d, \quad (5)$$

і віднімемо число d від усіх елементів матриці (4), внаслідок чого отримаємо матрицю H^* :

$$H^* = \begin{pmatrix} 0 & -r_1 & \dots & -r_1 \\ -r_2 & 0 & \dots & -r_2 \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ -r_n & -r_n & \dots & 0 \end{pmatrix}, \quad (6)$$

де

$$r_i = k_i s_i + d, \quad (7)$$

³ Юринець В.Є. Теоретико-ігрова оцінка тенденцій соціально-економічного розвитку держави // Вісник Львівського університету. — 2005. — Вип. 34. — С. 43.

причому рядки матриці (4) будують так, щоб унаслідок перетворення до матриці (6) виконувалась умова:

$$r_1 > r_2 > \dots > r_n > 0. \quad (8)$$

Матриця H^* еквівалентна матриці H , і дії, виконані для перетворення матриці (4), не змінюють множини оптимальних стратегій експортерів та імпортерів певного виду економічної діяльності.

Тепер знайдемо оптимальні стратегії учасників скінченої антагоністичної гри, яка задається матрицею H^* . Насамперед зауважимо, що значення гри V буде меншим від нуля, бо, застосувавши стратегію $(1/n, 1/n, \dots, 1/n)$, згідно з якою другий учасник гри (імпортер) вибирає свої чисті стратегії з однаковими ймовірностями, він не програє більше ніж

$$\max_i \left(-\frac{n-1}{n} r_i \right) < 0, \quad (9)$$

тому $V < 0$.

З другого боку, підприємства-експортери певного виду економічної діяльності, вибравши свою n -у чисту стратегію, виграють принаймні $-r_n$. Тому очевидно, що $-r_n \leq V$. Оскільки $r_n \leq r_i$, то буде справедливою нерівність $-r_i \leq V$.

Розглянемо випадок, коли n -а чиста стратегія підприємств-експортерів є для нього оптимальною. Якщо це так, то значення гри, мабуть, буде:

$$V = -r_n, \quad (10)$$

бо

$$H^*(n, 1) = -r_n. \quad (11)$$

Позначимо через $Y = (y_1, y_2, \dots, y_n)$ оптимальну стратегію підприємств-імпортерів. За рівноваги вибраних стратегій учасників гри математичне сподівання виграшу $H^*(n, Y)$ підприємств має дорівнювати значенню $-r_n$. У цьому випадку буде справедливою рівність:

$$H^*(n, Y) = -r_n \sum_{i=1}^{n-1} y_i = -r_n (1 - y_n) = -r_n, \quad (12)$$

звідки випливає, що $y_n = 0$.

Унаслідок оптимальності стратегій Y мають виконуватися нерівності:

$$H^*(i, Y) = -r_i (1 - y_i) \leq -r_n, \quad 1 \leq i \leq n-1. \quad (13)$$

Цілком очевидно, що нерівності (13) рівносильні нерівностям:

$$y_i \leq 1 - \frac{r_n}{r_i}. \quad (14)$$

Якщо для підприємств-імпортерів має місце стратегія Y , для якої $y_n = 0$ і виконуються умови (13)–(14), то буде справджуватися рівність (10) і ця стратегія є оптимальною для підприємств-імпортерів.

Для існування такої стратегії потрібно й достатньо, як випливає з нерівності (10), щоб виконувалася умова:

$$1 \leq n - 1 - r_n \sum_{i=1}^{n-1} \frac{1}{r_i}. \quad (15)$$

Виконання умови (15) дає підстави стверджувати, що підприємства-експортери певного виду економічної діяльності мають оптимальну стратегію, яка виражається n -м рядком матриці (6).

Тепер дослідимо випадок, коли умова (15) не виконується, тобто:

$$1 - m + r_n \sum_{i=1}^{n-1} \frac{1}{r_i} > 0. \quad (16)$$

Експортери та імпортери мають оптимальні стратегії, коли їхні чисті стратегії використовуються з доданими ймовірностями, тобто мають місце змішані стратегії учасників гри. У цьому випадку чиста стратегія одного з учасників гри перебуває у спектрі його оптимальної стратегії, і його виграш у ситуації, що утворена даною чистою стратегією та довільною оптимальною стратегією іншого учасника гри, дорівнюватиме значенню скінченої антагоністичної гри. Таким чином, оптимальна стратегія Y для підприємств-імпортерів задовольнятиме систему рівнянь:

$$H^*(i, Y) = -r_i(1 - y_i) = V, \quad (17)$$

звідки знаходимо:

$$y_i = 1 + \frac{V}{r_i}, \quad 1 \leq i \leq n. \quad (18)$$

Додаючи ймовірності y_i стратегії Y по i та беручи до уваги те, що сума повинна дорівнювати одиниці, отримуємо рівняння:

$$V \sum_{i=1}^n \frac{1}{r_i} = 1 - n, \quad (19)$$

на підставі якого знаходимо:

$$V = \frac{1 - n}{\sum_{i=1}^n \frac{1}{r_i}}. \quad (20)$$

Підставляючи вираз (20) у рівняння (17), одержуємо формули для розрахунку компонент стратегії підприємств-імпортерів:

$$y_j = \frac{1 - n + r_j \sum_{i=1}^n \frac{1}{r_i}}{r_j \sum_{i=1}^n \frac{1}{r_i}}, \quad 1 \leq j \leq n. \quad (21)$$

Усі значення y_i будуть додатними, що випливає з умов (8) і (16). Формули (21) дають змогу визначити змішану стратегію ринку, причому вони задовольняють систему рівнянь (17), а значення V обчислюється за формулою (20).

Змішана стратегія підприємств-експортерів

$$X = (x_1, x_2, \dots, x_n), \quad (22)$$

яку визначають за формулою:

$$x_j = \frac{1}{r_j \sum_{i=1}^n \frac{1}{r_i}}, \quad 1 \leq j \leq n. \quad (23)$$

задовольняє систему рівнянь:

$$H^*(X, i) = \sum_{j \neq i} r_j x_j = V. \quad (24)$$

Як уже наголошувалося, ці стратегії будуть оптимальними також у грі, яка визначається матрицею (4). Щоб одержати значення цієї гри V^* , треба до виразу (20) додати $\sum_{i=1}^n k_i d_i$. Отже, враховуючи співвідношення (5)–(7), (20), для V^* запишемо:

$$V^* = \frac{1 - n + \sum_{i=1}^n \frac{d_i}{s_i + d_i}}{\sum_{i=1}^n \frac{1}{k_i (s_i + d_i)}}. \quad (25)$$

Залежно від значення n величина V^* може бути додатною чи від'ємною, що свідчить про наявність змішаних стратегій для учасників гри даної моделі, тобто мінімізація від'ємних значень V^* дає змогу виявити стратегію фінансово-господарської діяльності підприємств-експортерів певного виду економічної діяльності, дотримуючись якої вони зазнають найменших втрат. Таким чином, якщо будь-які підприємства мають змогу випускати різні види продукції й забезпечувати їх експорт, то ймовірності x_i можна трактувати як частки коштів підприємств, що потрібно витратити на забезпечення їхніх експортних можливостей у разі оптимальних виробничої, маркетингової та соціальної політик.

Для розв'язання завдання на підставі пропонованого підходу використаємо інформацію про платіжний баланс України за 2006 рік (табл. 1). Аналіз цієї інформації свідчить, що співвідношення експорту й імпорту (товарообмін) у грошовому виразі різне для кожної групи товарів.

На підставі даних таблиці та розробленої економіко-математичної моделі проведемо оцінку інвестиційної привабливості галузей економіки за вказаними групами товарів. Для побудови матриці виграшів зменшимо значення співвідношень, наведених у таблиці, у 100 разів, що не змінить величини розрахованих стратегій.

Таблиця 1. Експортно-імпортна структура товарообміну за 2006 рік

Група товарів	Товарообмін за 2006 рік (млн дол. США)		Відношення експорту до імпорту (d/s)
	експорт (d)	імпорт (s)	
Продовольчі товари та сировина для їх виготовлення	4713	3166	1,49
Мінеральні продукти	3466	11600	0,3
Продукти хімічної та пов'язаних із нею галузей промисловості	4597	6672	0,69
Деревина та вироби з неї	1199	1438	0,83
Промислові вироби	1301	2373	0,55
Чорні та кольорові метали й вироби з них	16420	3327	4,94
Машини й устаткування, транспортні засоби, прилади	5563	13697	0,41
Різне (з урахуванням неформальної торгівлі)	1690	1870	0,9

Джерело: Платіжний баланс і зовнішній борг України 2006 р. — http://www.bank.gov.ua/Of_vudan/BALANS/PB_2006.pdf.

У цьому випадку матриця (4) матиме вигляд:

$$H = \begin{pmatrix} 47,13 & -1,49 & -1,49 & -1,49 & -1,49 & -1,49 & -1,49 & -1,49 \\ -0,30 & 34,66 & -0,30 & -0,30 & -0,30 & -0,30 & -0,30 & -0,30 \\ -0,69 & -0,69 & 45,97 & -0,69 & -0,69 & -0,69 & -0,69 & -0,69 \\ -0,83 & -0,83 & -0,83 & 11,99 & -0,83 & -0,83 & -0,83 & -0,83 \\ -0,55 & -0,55 & -0,55 & -0,55 & 13,01 & -0,55 & -0,55 & -0,55 \\ -4,94 & -4,94 & -4,94 & -4,94 & -4,94 & 164,20 & -4,94 & -4,94 \\ -0,41 & -0,41 & -0,41 & -0,41 & -0,41 & -0,41 & 55,63 & -0,41 \\ -0,90 & -0,90 & -0,90 & -0,90 & -0,90 & -0,90 & -0,90 & 16,90 \end{pmatrix}$$

Використовуючи співвідношення (5), (7), приведемо одержану матрицю до вигляду (6):

$$H^* = \begin{pmatrix} 0 & -169,39 & -169,39 & -169,39 & -169,39 & -169,39 & -169,39 & -169,39 \\ -165,62 & 0 & -165,62 & -165,62 & -165,62 & -165,62 & -165,62 & -165,62 \\ -166,66 & -166,66 & 0 & -166,66 & -166,66 & -166,66 & -166,66 & -166,66 \\ -175,57 & -175,57 & -175,57 & 0 & -175,57 & -175,57 & -175,57 & -175,57 \\ -171,14 & -171,14 & -171,14 & -171,14 & 0 & -171,14 & -171,14 & -171,14 \\ -169,14 & -169,14 & -169,14 & -169,14 & -169,14 & 0 & -169,14 & -169,14 \\ -165,41 & -165,41 & -165,41 & -165,41 & -165,41 & -165,41 & 0 & -165,41 \\ -172,94 & -172,94 & -172,94 & -172,94 & -172,94 & -172,94 & -172,94 & 0 \end{pmatrix}$$

Таким чином, знаходимо:

$$\begin{aligned} r_1 &= 169,39; & r_2 &= 165,62; & r_3 &= 166,66; & r_4 &= 175,57; \\ r_5 &= 171,14; & r_6 &= 169,14; & r_7 &= 165,41; & r_8 &= 172,94. \end{aligned} \quad (26)$$

Отже, маємо всі дані, які можуть бути використані для оцінки експортно-імпортної діяльності підприємств. Розрахунок стратегій проведемо за формулами

(21) і (23), які для нашого випадку при $n = m = 8$ запишемо так:

$$\begin{aligned}
 x_j &= \frac{1}{r_j \sum_{i=1}^8 \frac{1}{r_i}}, \\
 y_j &= \frac{r_j \sum_{i=1}^8 \frac{1}{r_i} - 7}{r_j \sum_{i=1}^8 \frac{1}{r_i}}, \\
 j &= \overline{1, 8}.
 \end{aligned}
 \tag{27}$$

Результати виконаних розрахунків наведено в табл. 2. Розрахунок коефіцієнтів r_i та компонент стратегій x_j, y_j здійснювався на персональному комп'ютері з допомогою табличного редактора "Excel".

Стратегії $x_j (j = \overline{1, 8})$ можна трактувати як частки потреб інвестиційних вкладень для розвитку експортних можливостей підприємств окремих галузей промисловості. Із табл. 2 видно, що кожна галузь виробництва з наведених товарних груп майже в однаковій мірі потребує інвестиційних вкладень (див. дані для x_j). Дещо більших інвестиційних вкладень потребує виробництво машин та устаткування, транспортних засобів, приладів — 12,8 %, мінеральних продуктів — 12,79 %, продуктів хімічної та пов'язаних із нею галузей промисловості — 12,71 %, а найменших інвестиційних вкладень потребує виробництво деревини й виробів із неї — 12,06 %.

Таблиця 2. Результати оцінки експортно-імпортної діяльності підприємств за видами товарних груп у 2006 році

Група товарів	Стратегії	
	x_j	y_j
Продовольчі товари та сировина для їх виготовлення	0,1250	0,1248
Мінеральні продукти	0,1279	0,1050
Продукти хімічної та пов'язаних із нею галузей промисловості	0,1271	0,1105
Деревина й вироби з неї	0,1206	0,1555
Промислові вироби	0,1237	0,1339
Чорні та кольорові метали й вироби з них	0,1252	0,1236
Машини й устаткування, транспортні засоби, прилади	0,1280	0,1048
Різне (з урахуванням неформальної торгівлі)	0,1224	0,1429

Стратегії $y_j (j = \overline{1, 8})$ можна трактувати як частки ринкової привабливості підприємств окремих галузей промисловості для інвесторів. Найнижчу привабливість для інвесторів (див. дані для y_j) має виробництво мінеральних продуктів — 10,5 %, а також машин та устаткування, транспортних засобів і приладів — 10,48 %. Натомість найвигідніше вкладати кошти у виробництво деревини й виробів із неї — 15,55 % та у промислові вироби — 13,39 %. Дещо

меншу ринкову привабливість мають виробництва чорних і кольорових металів — 12,36 % та продовольчих товарів і сировини для їх виготовлення — 12,48 %.

Отже, під час розробки концептуальних засад стратегії розвитку міжнародної інвестиційної діяльності України особливу увагу варто приділяти цим, найефективнішим сферам інвестування. В умовах дефіциту інвестиційних ресурсів необхідне також формування чіткої та реальної концепції технологічного оновлення виробничого апарату, визначення соціально-економічних орієнтирів розвитку економіки України й, відповідно до цього, пріоритетів науково-технічного розвитку, реалізація яких дасть можливість у визначений термін досягти конкретних позитивних результатів. Саме ефективна інвестиційно-інноваційна діяльність країни й використання переваг міжнародної інвестиційної діяльності — головні складові економічної політики держави, без яких не забезпечити стале економічне зростання й високу конкурентоспроможність вітчизняних товаровиробників. Тільки динамічний інвестиційно-інноваційний процес веде до підвищення конкурентоспроможності, забезпечуючи українській економіці стійкі позиції на міжнародних ринках протягом тривалого періоду.